Onze spaarcenten voor hun toekomst

Grootouders voor het Klimaat voert campagne om het spaargeld van 55-plussers in bank- en verzekeringsproducten en in pensioenfondsen, te bestemmen voor duurzame projecten om op die manier de klimaatcrisis aan te pakken. De campagne richt zich tot de 55-plussers, de financiële sector en de overheid.

1. Het opzet

Wie wat geld, en dat hoeft heus niet veel te zijn, bij de bank heeft uitstaan, zal wel weten dat de bank met dat geld meer doet dan het 'uit' te laten 'staan'. Maar wáár ze het precies voor aanwendt komen we moeilijker te weten en kunnen we als klant moeilijker sturen. Tegelijk heeft de samenleving nood aan kapitaal om zich volgens duurzamere principes in te richten. Die twee mechanismen kunnen beter op elkaar afgestemd worden. Grootouders voor het Klimaat wil daar met deze campagne toe bijdragen.

De leden en sympathisanten van Grootouders voor het Klimaat (GvK) zijn senioren, veelal opa' s en oma's, die zeer bezorgd zijn over de toekomst die de volgende generaties te wachten staat. Ze zijn zich ervan bewust dat de natuurlijke hulpbronnen van de aarde al enkele decennia op een onverstandige manier verbruikt worden. De klimaatcrisis is daar een gevolg van, maar ook het dreigend onomkeerbaar verlies aan biodiversiteit, de uitputting van grondstoffen, de verstoring van het voedselsysteem en het verhoogde risico op pandemieën. Het is de hoogste tijd die schade, met name voor toekomstige generaties, te beperken. In welke wereld zullen onze kleinkinderen leven?

Het is nu niet altijd duidelijk hoe banken en andere financiële instellingen het financiële vermogen (d.w.z. de financiële bezittingen, het spaargeld) van hun klanten beheren; het kan nog altijd ten goede komen aan activiteiten die hun klanten niet wensen te steunen (zoals industrie op basis van fossiele grondstoffen). Dat financiële vermogen kan nochtans evengoed ingezet worden om te investeren in een schone, toekomstvaste samenleving, door schone technologieën en duurzame consumptiesystemen en productiemethodes substantieel meer te financieren en steun terug te trekken (desinvestering) uit vervuilende of onethische bedrijven en installaties.

Er zijn grote verschillen tussen individuele 55-plusgezinnen, maar hun *gezamenlijke* financiële vermogen is aanzienlijk: het is van dezelfde grootte-orde (honderden miljarden) als de bedragen die genoemd worden in de Green Deal en NextGenEU. Het

kan op grote schaal ingezet worden, deels in combinatie met overheidsgelden en kapitaal van het bedrijfsleven.

De **financiële instellingen** kunnen hun kredietverlening, beleggingen en investeringen in belangrijke mate verduurzamen en er transparant over communiceren. Financieel rendement voor de belegger/spaarder kan hand in hand gaan met maatschappelijk rendement.

> *Van elke euro die we sparen op rekeningen, via fondsen of verzekeringen, willen we weten in welke mate hij bijdraagt aan de transitie naar een duurzame, klimaatneutrale toekomst, en we zullen aandringen om spaargeld en beleggingen in de duurzame richting te sturen.*

55-plussers kunnen hun spaargeld en beleggingen kritisch evalueren en eventueel heroriënteren. **Bedrijven** en hun afnemers kunnen de duurzaamheid van hun producten en productieprocessen aanzienlijk verbeteren.

> *We willen onze leeftijdsgenoten sensibiliseren om hun spaargeld en beleggingen in dit licht te bekijken en eventueel te heroriënteren. Op die manier leveren zij een substantiële concrete bijdrage tot de transitie naar een duurzame economie.*

> *Wij willen bedrijven in onze omgeving en daarbuiten, ook als consumenten, aansporen om hun productieprocessen en de levenscyclus van hun producten te verduurzamen.*

De overheid heeft zich geëngageerd de doelstellingen van het Akkoord van Parijs te realiseren. Dat houdt in dat ze erop toeziet dat financiële instellingen zich heroriënteren en dat ze steun geeft aan landen met minder geschikte structuren of financiële mogelijkheden.

> *We willen met onze acties alle burgers betrekken, ook wie een bescheiden financieel vermogen heeft of in een precaire financiële situatie zit. Want het betreft geld dat ook hún toekomst en die van hún kleinkinderen moet verbeteren. Ook zij kunnen invloed uitoefenen. We nemen ook onze bezorgdheid mee over de groeiende inkomens- en vermogensongelijkheid.*

2. De doelgroep

De campagne richt zich hoofdzakelijk tot alle 55-plussers, dat is 33% van alle Belgen. 2,4 miljoen zijn zelf grootouder, en allen behoren ze tot de generatie die in hoge mate de bezorgdheid deelt om de komende generaties een gezond perspectief te bieden. De term "kleinkinderen" is daarvoor een metafoor.

Naar schatting hebben 49% van alle huishoudens een 55-plus-gezinshoofd; die beschikken over ongeveer 65% van de financiële bezittingen van alle huishoudens samen, waarvan het totaal door de Nationale Bank op ongeveer 1400 miljard wordt geraamd. In dit dossier spreken we dus over een geschatte 910 miljard euro. Zelfs een fractie daarvan kan een groot effect hebben.

Een 55-plus-huishouden beschikt (volgens de HFCS-enquête van de Nationale Bank) gemiddeld over financiële bezittingen ten belope van 120 000 euro. De mediaan is 32 000 euro. De figuur laat de financiële bezittingen zien per leeftijdsgroep. Het verschil tussen gemiddelde en mediaan reflecteert de vermogensongelijkheid; die is aanzienlijk groter vanaf 55 jaar.

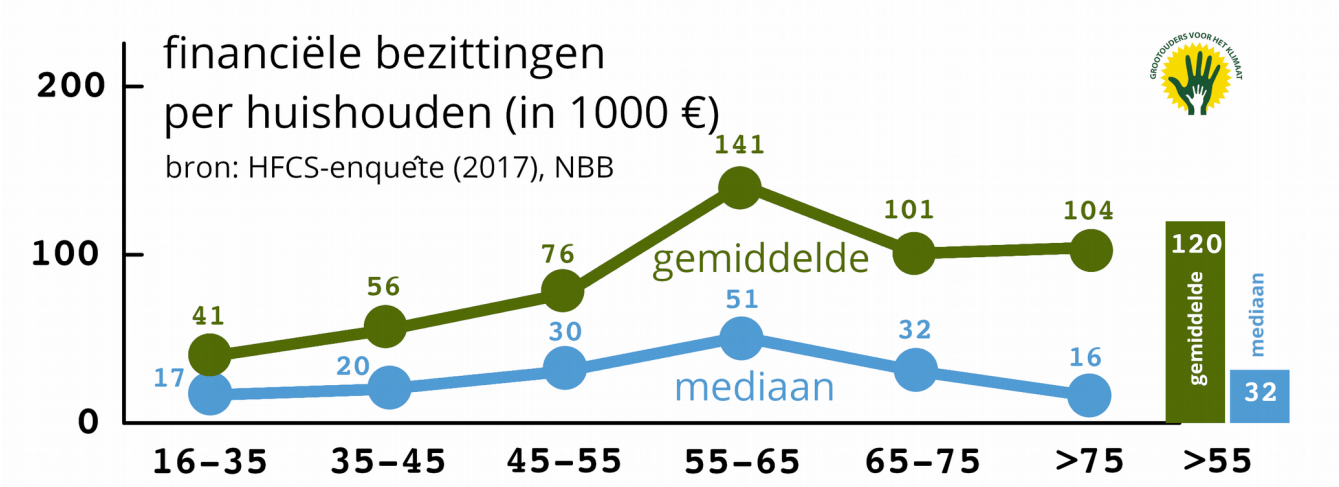

Gezinnen met weinig of geen financiële bezittingen of andere vermogens behoren evengoed tot de doelgroep van deze campagne. Het betreft ook hun toekomst en die van hun kleinkinderen. Ook hun bekommernissen en hun stem tellen.

3. Het bredere kader

Na wake-up calls van o.a. het *Rapport van de Club van Rome* (1973), de kernramp van Tsjernobyl (1986), het *Brundtland-rapport* (1987) en *An Inconvenient Truth* (Al Gore, 2006) is er in de financiële wereld sinds de jaren 70-80 experimenteel en op relatief kleine schaal actie ondernomen om geld duurzamer te besteden, met name door sociaal-ecologische banken en fondsen, en door organisaties zoals Fairfin, Ethibel en ShareAction, die banken screenen op basis van sociaal-ecologische criteria. Meer recent hebben ook grotere financiële instellingen en beleggers meer belangstelling voor een duurzame omgang met geld.

> *Nu de nood extreem hoog is willen wij als senioren een bijdrage leveren om van duurzaam sparen en beleggen, resp. duurzaam krediet verlenen en investeren het nieuwe normaal te maken.*

Grootouders voor het Klimaat zet zich in voor een rechtvaardige en sociale transitie. De gevolgen en de kosten mogen niet verhaald worden op zwakkere leden van de samenleving en landen in het zuiden. Nochtans blijken gebieden die het minst hebben bijgedragen tot het klimaatprobleem, het eerst de gevolgen ervan te ondervinden, terwijl ze het minst voorzieningen hebben om ermee om te gaan. En ook in rijke landen moeten we uitkijken voor polarisatie en de vermogenskloof. Financiële ongelijkheid is slechts één aspect van de stijgende ongelijkheid waar de hele wereld mee worstelt in diverse vormen, zoals toegang tot onderwijs en gezondheidszorg.

Het spreekt vanzelf dat ook deze campagne oog heeft voor ongelijkheid en armoede, ook al bevat ze geen directe maatregelen die dat aanpakken. Een duurzame besteding van spaargeld komt ten goede aan de hele gemeenschap, ook aan het financieel zwakkere segment. Ook vormt het ideeëngoed van de *Green Deal* zowel in de VS als in de Europese Unie een poging om die kloof te overbruggen.

> *Grootouders voor het Klimaat is er zich van bewust dat er voor de verduurzaming meer moet gebeuren dan deze campagne. 'Onze spaarcenten voor hun toekomst' is dan ook complementair met andere campagnes en acties waarbij GvK zich aansluit of die ze zelf organiseert.*

4. De financiering van de klimaattransitie

> *Duurzaam beleggen of sparen betekent dat de spaarder gegarandeerd wordt dat zijn/haar geld gebruikt wordt voor beleggingen en kredieten die als duurzaam kunnen gekwalificeerd worden.*

Duurzaam *beleggen* zit in de lift: in België beliep dat in 2019 bijna 50 miljard euro, een stijging met 74% in één jaar tijd en zowat 22% van de totale beleggingsfondsen. Er is dus nog ruimte voor verbetering. Duurzaam *sparen* daarentegen is een heel mager beestje: 2,4 miljard euro in 2019, minder dan 1% van het totale spaarvolume en het laagste punt van de afgelopen zeven jaar.

Toch hebben veel consumenten interesse in duurzaam sparen en beleggen. Één Belg op de drie wil met zijn geld de strijd tegen de opwarming ondersteunen. 41% vindt dat de banken verantwoordelijkheid moeten nemen voor hun kredieten en 71% wil op de hoogte gehouden worden hoe zijn/haar beleggingen/spaargeld bijdragen tot een meer duurzame wereld.

> *Deze campagne vraagt dat de banken meer duurzame spaar- en beleggingsproducten aanbieden en hun algemeen kredietbeleid verduurzamen.*

Er blijken nog weinig interessante duurzame spaarproducten aangeboden te worden, terwijl het volume aan spaardeposito's en spaargelden van de Belgen nog nooit zo hoog was als nu.

> *De afspraak van het Akkoord van Parijs is om de gemiddelde temperatuurstijging te beperken tot ruim beneden 2°C en bij voorkeur tot 1,5°C (wat volgens de huidige wetenschap de hoogste enigszins veilige grens is). Om dat te bereiken zijn maatregelen nodig op alle terreinen van onze samenleving, in het bijzonder het financiële. We verwachten daarom dat de overheid een campagne als deze verwelkomt en zal steunen.*

De overheden worden zich bewust van de uitdaging. De **federale regering**sverklaring gaat de goede richting uit. Er ligt 750 miljoen euro klaar voor een Transformatiefonds, waarbij regionale publieke investeringsmaatschappijen en particuliere en institutionele investeerders kunnen aansluiten. Een goede selectie en aansturing van de projecten biedt kansen om te investeren in duurzame projecten, en een fiscale stimulans kan maken dat particulieren bijdragen met risicodragende middelen.

Europa wil tegen 2030 met het investeringsplan van de *Green Deal* meer dan 1000 miljard euro investeren in de groene transitie en wil alle maatschappelijke actoren inschakelen, ook individuele bedrijven en financiële instellingen. Daar komt het corona-herstelplan *NextGenerationEU* bovenop, een tijdelijk instrument van 750 miljard euro. 30% van deze subsidies en leningen zal besteed worden aan de strijd tegen de klimaatverandering. Europa zal ook nieuwe eigen middelen aantrekken, met een koolstofcorrectiemechanisme aan de grens, een belasting op digitale inkomsten (vooral) van grote technologiebedrijven, een uitbreiding van het Europees systeem voor emissiehandel en een belasting op financiële verrichtingen.

Christine Lagarde, de voorzitter van de Europese Centrale Bank, vergelijkt de huidige groene financieringen met een jungle. Er zijn te veel soorten beoordelingen en criteria (*ratings and rankings*). Ook het Belgische duurzaamheidslabel *Towards Sustainability* kan beter. Een recente Europese verordening bepaalt dat beleggingen pas duurzaam mogen heten als ze een positieve bijdrage leveren tot minstens 1 van 6 essentiële doelen (verzachting van de klimaatverandering; adaptatie aan de klimaatverandering; water en maritieme hulpbronnen; circulaire economie; verontreiniging; biodiversiteit en ecosystemen) en geen afbreuk doen aan de 5 andere. De precieze criteria worden nu uitgewerkt.

Ook de financiële instellingen werken aan verduurzamingscriteria. Zie initiatieven zoals het *Partnership for Carbon Accounting Financials*, de *Global Alliance for Banking on Values*, de *Net zero Asset Owners Alliance*, de *Katowice Banks*, de *Collective Commitment to Climate Action* en de *Belgian Alliance for Climate Action*. De centrale banken hebben het *Network for Greening the Financial Sector*. Sinds kort is er ook het overkoepelende *Finance Coalition Coordination Mechanism* (FCCM) met het oog op de COP26.

> *Wij vragen een wettelijke verankering van ondubbelzinnige en effectieve criteria voor duurzame investeringen en beleggingen. Uiteraard is wie beter doet altijd welkom.*

onze centen

hun toekomst

5. Onze spaarcenten voor hun toekomst

Deze campagne focust op de duurzame besteding van het spaargeld van 55-plussers, zodat het geïnvesteerd wordt in een hoopvolle toekomst, in bedrijven en activiteiten die een substantiële bijdrage leveren tot de noodzakelijke groene en rechtvaardige transitie.

- We richten ons in de eerste plaats tot onze **leeftijdsgenoten**, de generatie(s) vanaf 55 jaar. Hun spaargeld kan, behalve een financieel rendement voor henzelf, tegelijk ook een maatschappelijk rendement en een bijdrage leveren voor een betere wereld.

- We spreken **banken, verzekeringsmaatschappijen, pensioenfondsen; investeringsmaatschappijen** en **vermogensbeheerders** aan om niet langer te investeren en te beleggen in ondernemingen en projecten die niet duurzaam zijn, b.v. omdat ze gebaseerd zijn op fossiele bronnen of energie, wat ecologisch niet meer te verantwoorden is en snel een financieel-economisch risico wordt. We vragen transparantie zodat iedereen kan verifiëren of het etiket de lading dekt.

- We vragen de **overheid** dringend werk te maken van maatregelen die het Akkoord van Parijs moeten realiseren. We verwijzen met name naar de passages in de federale regeringsverklaring over de rol van de financiële sector en de deelstaten.

Grootouders voor het Klimaat zal haar communicatiekanalen (website grootoudersvoorhetklimaat.be en sociale media) daartoe inzetten, en er wordt een speciale campagnesite geopend: onzecenten.be. De achterban van de Grootouders en in het bijzonder hun meer dan 100 ambassadeurs (leeftijdgenoten-BV's uit diverse sectoren van de samenleving) zullen de campagne ondersteunen. Er wordt samengewerkt met andere organisaties en verenigingen (zoals *Grands-Parents pour le Climat*) om de campagne verder te verspreiden.

Onze **leeftijdsgenoten** (en anderen) roepen we op hun bank, verzekerings-onderneming of pensioenfonds relevante vragen te stellen en er een open dialoog mee te voeren. Zij kunnen gebruik maken van de **modelbrief**. Op de website **onzecenten.be** zullen we in de loop van de campagne enkele **hulpmiddelen** uitwerken. We denken aan onderwerpen als: hoe de duurzaamheid in te schatten, hoe hun voorkeuren mee te delen aan de bank, hoe met hun kinderen en kleinkinderen de duurzaamheid van hun vermogen te bespreken. We zullen ook **andere acties** organiseren, zoals presentaties, workshops, webinars, weliswaar afhankelijk van de mogelijkheden van de coronatoestand.

Naar de **financiële instellingen**, banken, verzekeringsondernemingen, publieke investeringsmaatschappijen, vermogensbeheerders, Assuralia, Febelfin en de

Nationale Bank van België sturen we een **open brief** om hun medewerking te vragen. De brief bevat een lijst concrete eisen.

De **ministers** en staatssecretarissen, bevoegd voor financiën, van de federale overheid en van de deelstaten worden aangeschreven met een **open brief** en/of we voeren gesprekken met hen om hun steun en hun actieve inzet te vragen.

> *Concrete informatie over acties en ondersteuning vindt u op onzecenten.be en op de site grootoudersvoorhetklimaat.be*

> *Tenslotte, maar niet het minst, nog deze **positieve noot**. We zien in de samenleving, het bedrijfsleven, de financiën en de overheid een groeiende bereidheid om het beschikbare kapitaal ook effectief duurzaam in te zetten. We hopen dat onze campagne hen aanmoedigt. Wanneer dat praktisch mogelijk is, zullen we voorbeelden van de vooruitgang onder de aandacht brengen.*

onze centen

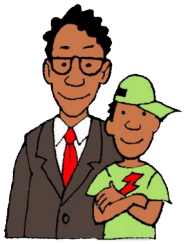

hun toekomst

6. Concreet

Aan de **financiële instellingen** vragen wij

- hun kaarten open en bloot op tafel te leggen en duidelijk te maken in welke mate zij bijdragen tot een transitie naar ecologische en sociale duurzaamheid
- hun klanten actief naar hun voorkeur te vragen voor de duurzame inzet van spaargelden en beleggingen, en daarover volledige transparantie te geven op basis van een extern gevalideerd duurzaamheidslabel of een andere degelijke kwalificatie
- jaarlijks verslag uit te brengen over hun krediet- en investeringsbeleid, waaruit onder meer blijkt hoe zij hun tijdspad op vlak van groene investeringen hebben gerealiseerd
- te zorgen voor een sterker *Towards Sustainability Label*
- hun medewerkers een degelijke opleiding in duurzame financiering te doen volgen

Aan de **overheid** en de **publieke investeringsmaatschappijen**:

- Wij vragen de uitwerking en de wettelijke verankering van een duidelijke stel criteria waaraan duurzame investeringen en beleggingen moeten voldoen
- Wij vragen de federale overheid een bindend tijdspad vast te leggen waarbinnen financiële instellingen, inclusief de publieke investeringsmaatschappijen, worden verplicht hun investeringen en beleggingen te heroriënteren op basis van duurzaamheidscriteria met 2030 als belangrijke richtdatum; dat moet resulteren in een sterke verhoging van de broodnodige klimaatinvesteringen.
- Wij vragen dat de federale overheid een financiële stimulans uitwerkt voor particulieren die bijdragen met risicodragende middelen

Onze leeftijdsgenoten

- willen we sensibiliseren over de urgentie van de klimaatcrisis, en duidelijk maken dat banken, verzekeringsmaatschappijen, pensioen- en beleggingsfondsen en vermogensbeheerders, door onze centen duurzamer te investeren, een belangrijke rol kunnen spelen bij de aanpak van de klimaatcrisis
- roepen we op om met hun bank, verzekeraar en/of pensioenfonds open in gesprek te gaan en inzicht te vragen in het gebruik dat van hun centen wordt gemaakt

- roepen we op er bij hun bank op aan te dringen haar investeringsbeleid te heroriënteren naar een duurzame toekomst, en desnoods een andere financiële instelling te kiezen en dus hun geld elders te plaatsen.

7. Bronnen en informatie

Het **basisdossier** voor de campagne met alle technische details en bronnen is beschikbaar via onzecenten.be. Het werd opgesteld door GvK'ers, mede aangestuurd door GvK-ambassadeur Frans De Clerck, voormalig bankier, laureaat van de Burgerschapsprijs 2015 en mede-oprichter van de *Global Alliance for Banking on Values*. Bij de samenstelling werden ook diverse externe experten geraadpleegd.

Frans De Clerck is beschikbaar voor toelichting en interviews: tel. 0477 255 147, frans.declerck@hotmail.com

Campagnesite: onzecenten.be

E-mailadres campagne: onzecenten@grootoudersvoorhetklimaat.be

Website van Grootouders voor het Klimaat vzw: grootoudersvoorhetklimaat.be

Perscontact Grootouders voor het Klimaat vzw:
Koen Platevoet: pers@grootoudersvoorhetklimaat.be – 0498 51 68 42

onze centen

hun toekomst